Rok války a energetických a klimatických krizí

eeas.europa.eu/eeas/year-war-and-energy-and-climate-crises_en

PODÍL

VYTISKNOUT

02.01.2023 Josep Borrell, vysoký představitel Evropské unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku / místopředseda Evropské komise

Blog HR/VP – Uplynul intenzivní rok. Ruská invaze na Ukrajinu byla geopolitickým zemětřesením. Způsobilo to zejména vážnou energetickou krizi v EU. Navzdory naší závislosti na dovozu ruských fosilních paliv jsme však Putinovu vydírání neustoupili. Podařilo se nám zaplnit mezeru a dokončili důležité reformy, abychom urychlili náš energetický přechod. Budou mít významný geopolitický dopad.

Rok 2022 ovládla útočná válka Vladimira Putina proti Ukrajině. Tato válka již způsobila na Ukrajině desítky tisíc mrtvých a mnoho válečných zločinů spáchaných ruskými silami. Když se Vladimir

Putin nepodařilo dobýt Ukrajinu, rozhodl se ji zničit a zejména její energetickou infrastrukturu, aby tuto zimu donutil její obyvatele žít v chladu a temnotě.

Ruské zbrojení energetiky

Kromě Ukrajiny tato válka také vyvolala vážnou energetickou krizi v Evropě kvůli ruskému vyzbrojování energetiky. Vladimir Putin si očividně myslel, že velká závislost EU na dovozu ruské fosilní energie, a zejména plynu, mu umožní rozdělit EU a zabránit jí v aktivní podpoře Ukrajiny. Už v roce 2021 proto začal omezovat dodávky ruského plynu do EU i přes existující dlouhodobé smlouvy mezi ruskými dodavateli a evropskými zákazníky. Po 24. únoru pak tuto politiku vydírání ještě zhoršil.

Tato politika skutečně vyvolala velkou krizi na evropských energetických trzích, kdy ceny plynu loni v srpnu na nizozemském spotovém trhu TTF přesáhly 300 Euro/MWh, ve srovnání s přibližně 20 Euro/MWh v roce 2020. Kvůli potížím francouzských jaderných elektráren a omezená výroba elektřiny z vodních elektráren související se změnou klimatu, vedla také k vážné krizi na trhu s elektřinou v EU, což vyvolalo obavy z výpadků této zimy. Tyto kombinované krize způsobily prudký nárůst cen energií pro domácnosti a podniky, což způsobilo vážné hospodářské a sociální problémy v EU. To vedlo zejména k obavám, že proces deindustrializace EU se zrychluje.

> ***Navzdory energetické krizi jsme neustoupili vydírání Vladimira Putina a členské státy EU zůstaly jednotné a rozhodně podporovaly Ukrajinu.***

Navzdory této energetické krizi jsme neustoupili vydírání Vladimira Putina a členské státy EU zůstaly jednotné a rozhodně podporovaly Ukrajinu, včetně dodávek zbraní. Na energetické frontě jsme loni v květnu reagovali spuštěním plánu RePowerEU . V rámci navrženém Evropskou komisí přijaly členské státy EU různá krátkodobá opatření ke zmírnění potíží domácností a podniků. . Od loňského srpna jsme také rozhodli o embargu na ruské uhlí a na ruskou ropu

od loňského prosince doprovázené cenovým stropem na vývoz ruské ropy do jiných zemí, což vedlo k výraznému poklesu příjmů Ruska z prodeje fosilních paliv.

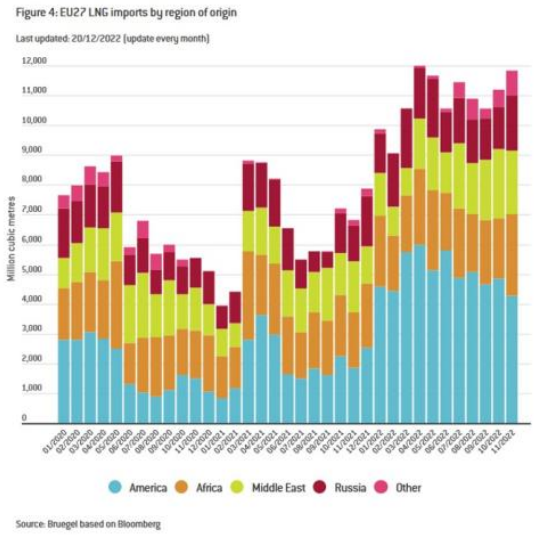

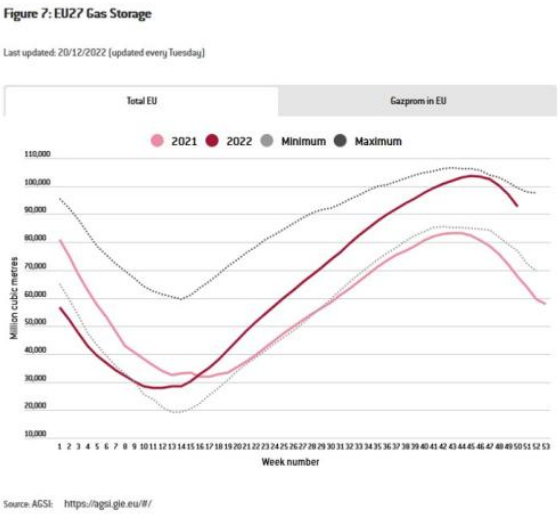

Nedostatek ruského plynu se nám podařilo kompenzovat především jinými zdroji zkapalněného zemního plynu (LNG). Podařilo se nám naplnit zásoby na letošní zimu a výrazně snížit spotřebu plynu a elektřiny. Zvláště zajímavé je, jak rychle Německo zareagovalo. Dovoz ruského plynu se snížil z 55 % celkových na začátku roku 2022 téměř na nulu a ropa ze 40 % na nulu. Jde o zlom ve vztazích mezi EU a Ruskem, které byly až dosud velmi podmíněny energetickou otázkou.

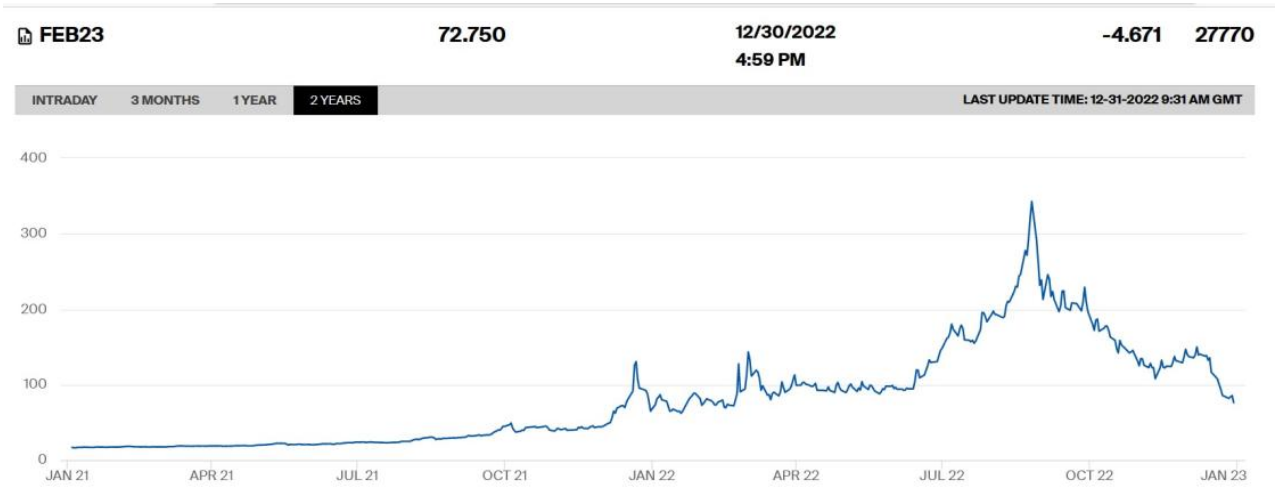

Nizozemská cena plynu TTF v €/MWh za dodávku únor 2023

Zdroj: ICE Endex

V důsledku toho se aktuálně cena plynu na evropském spotovém trhu vrací na úroveň z loňského února před invazí na Ukrajinu a cena ropy se vrací na úroveň z loňského ledna. Ceny energií však zůstávají stále vysoké a rok 2023 slibuje další obtížný rok v oblasti dodávek plynu. Rozhodli jsme se zejména, že letos společně nakoupíme 15 % našich zásob plynu a uplatňovat cenový strop pro plyn, který kupujeme omezit nadměrná spekulativní očekávání na tomto trhu. Uprostřed této energetické krize jsme také přijali několik opatření pro boj proti změně klimatu a urychlení dekarbonizace našeho hospodářství.

Ambicióznější cíl pro systém EU pro obchodování s emisemi (ETS)

Právě v této souvislosti se 18. prosince zákonodárci EU, tedy zástupci členských států EU a Evropského parlamentu, dohodli na reformě systému EU pro obchodování s emisemi (ETS). . EU ETS , zavedená v roce 2005, pokrývá odvětví s vysokými emisemi CO_2 v EU, jako je výroba elektřiny a tepla, energeticky náročná průmyslová odvětví a komerční letectví.

Zahrnuté společnosti dostávají roční příděl emisí CO_2 a mohou je případně obchodovat s ostatními, a tak stanovit tržní cenu CO_2 . EU každoročně snižuje povolenou úroveň emisí. Jedná se o účinný způsob, jak zaručit celkové snížení emisí tím, že se zajistí, že se tak stane s nejnižšími náklady.

V novém právu EU se **množství emisí** v **zahrnutých odvětvích do roku 2030 sníží o 62 % ve srovnání s úrovněmi v roce 2005, namísto** 43 % podle současné legislativy. **Do systému EU ETS zahrneme také** odvětví lodní dopravy , čímž se EU stane první jurisdikcí, která tak učiní. V letech 2026 až 2034 bude EU **postupně vyřazovat bezplatné emisní povolenky, které jsou v současnosti poskytovány společnostem z EU** .

Tento mnohem ambicióznější cíl v rámci EU ETS je jedním z klíčových prvků, které umožnily EU zvýšit své cíle snížení skleníkových plynů (GHG) do roku 2030 na 57 % ve srovnání s

rokem 1990 na COP 27 v Sharm el-Sheikhu.

Nový mechanismus pro úpravu uhlíkových hranic (CBAM)

Reforma EU ETS však také zvyšuje riziko, že se energeticky náročná průmyslová odvětví EU přemístí do zemí s méně náročnými klimatickými normami. Takové kroky, nazývané „přesun uhlíku“, by nejen poškodily zaměstnanost v EU, ale také by zrušily pozitivní účinek opatření, která EU přijímá pro globální klima, protože emise skleníkových plynů by jinde jednoduše vzrostly, čímž by se pokles vyrovnal. v Evropě. Pro klima nezáleží na tom, odkud emise pocházejí, ale jejich následky ponesou lidé všude.

> ***„Přesun uhlíku“ by nejen poškodil zaměstnanost v EU, ale také by zrušil pozitivní efekt opatření EU, protože emise skleníkových plynů by jinde jednoduše vzrostly, čímž by se vyrovnal pokles v Evropě.***

To je důvod, proč bude posílení klimatických pravidel EU spojeno s novým mechanismem pro úpravu uhlíkových hranic (CBAM) . . CBAM se bude **vztahovat na dovoz zboží,** jehož výroba je nejvíce ohrožena „únikem uhlíku“: cement, železo a ocel, hliník, hnojiva, elektřina a vodík.

Během počátečního období budou dovozci tohoto zboží muset hlásit pouze emise skleníkových plynů obsažené v jejich dovozu, aniž by museli platit jakékoli platby. Skutečné zavádění CBAM proběhne v letech 2026 až 2034, souběžně s výše uvedeným **vyřazováním bezplatných emisních povolenek společnostem z EU** .

Jakmile bude trvalý systém zaveden, budou si dovozci muset zakoupit certifikáty CBAM odpovídající obsahu skleníkových plynů ve zboží dováženém do EU. Cena těchto certifikátů bude stanovena na základě týdenního průměru cen povolenek EU ETS. Pokud již byla v zemi původu zaplacena cena uhlíku, bude tato částka odečtena z kreditů CBAM, které mají být získány.

Rovné podmínky mezi společnostmi z EU a jejich konkurenty

Cílem CBAM je vytvořit rovné podmínky pro evropské společnosti a jejich zahraniční konkurenty, pokud jde o požadavky na emise skleníkových plynů. Nejde tedy o protekcionistické opatření a věnovali jsme zvláštní péči tomu, abychom zajistili, že tyto právní předpisy budou v souladu s pravidly stanovenými Světovou obchodní organizací (WTO).

Touto reformou EU-ETS se EU snaží plně se podílet na provádění Pařížské dohody a omezení globálního oteplování na 1,5 °C. Je v zájmu celého světa, abychom tato opatření dokázali společně s našimi partnery co nejrychleji a nejefektivněji zavést. Totéž lze říci o legislativě proti odlesňování které jsme schválili loni v prosinci.

> ***V USA je zákon o snižování inflace (IRA) založen na velmi odlišné filozofii, než jakou jsme upřednostňovali.***

V posledních měsících také americká administrativa podnikla důležité kroky k urychlení energetického přechodu prostřednictvím zákona o snižování inflace (IRA). Tento právní předpis je však založen na zcela odlišné filozofii, než jakou jsme upřednostňovali. Nepředpokládá zpoplatnění uhlíku a poskytuje především důležité veřejné dotace společnostem vyrábějícím zboží využívající zelené technologie na americké půdě.

Tento typ opatření penalizuje evropské výrobce v našich obchodních vztazích a nerespektuje pravidla WTO. Nechceme a nemůžeme se pouštět do konkurenčního boje založeného na veřejných dotacích, protože by to poškodilo světovou ekonomiku. EU nemá fiskální kapacitu srovnatelnou s federálním státem v USA a přijetí analogických politik jako USA na úrovni členských států by mohlo roztříštit náš vnitřní trh. Aktivně diskutujeme s úřady USA o vyřešení těchto rozdílů v přístupu k této klíčové otázce.

V roce 2023 zůstanou klíčovými problémy energetická a klimatická krize

V roce 2023 zůstanou pro EU a svět klíčovými problémy ruská útočná válka proti Ukrajině, energetická a klimatická krize a jejich hospodářské a sociální důsledky. EU bude nadále podporovat

Ukrajinu a bránit se zbrojení Ruska tím, že urychlí dekarbonizaci svého hospodářství. Bude to také vyžadovat spolupráci s našimi partnery na stabilizaci globálních energetických trhů a pomoci nejzranitelnějším zemím čelit důsledkům tohoto nového geopolitického prostředí.